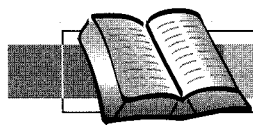

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Door God geroepen

*En Abram toog heen, gelijk de
HEERE tot hem gesproken had.*

Gen 12:4 a

Abraham is een groot man in het koninkrijk der hemelen. In Hebr. 11 wordt hij genoemd onder de geloofshelden. In Rom. 4 stelt Paulus het geloofsleven van Abraham tot een voorbeeld aan alle kinderen van God. Hij is de vader van alle gelovigen. Hoe is Abraham dit geworden? De HEERE heeft tot Hem gesproken (vers 12:4). De HEERE is aan Abram verschenen (vers 12:7). De HEERE heeft tot Abram gezegd (vers 12:1). Abram is door God geroepen. De roeping Gods is het begin van het geloofsleven van Abram.

De roeping komt tot mensen door het Woord. Helaas weerstaat een mens deze roeping. De Heilige Geest verleent onweerstaanbare kracht aan de roeping. De roeping is dan inwendig. Het is dan een kracht Gods tot zaligheid. Hoe is deze inwendige roeping? Wat zijn de kenmerken van de inwendige roeping? Laten we het eens nagaan in de roeping van Abraham.

De goddelijke roeping is **wonderlijk**. God roept iemand. Hij roept iemand op. Hij roept iemand toe. Wie roept God op? Is Abram een bewaarde man? Is hij een bekeerde man? Is hij een bruikbare man? Abram woont in Ur der Chaldeëen. In Ur worden de afgoden gediend. De maan is er het voorwerp van aanbidding. Er werden ook wel mensenoffers gebracht. Heidendom en vij-

andschap tegen God is het beeld van Ur. Uit dat Ur wordt Abram geroepen. Niemand vraagt naar God. Het wonderlijke van het Evangelie is dat God naar mensen vraagt. Verloren zondaren worden door God geroepen. "Want de Zoon des mensen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was." (Luk. 19:10).

De goddelijke roeping is **krachtig**. De Heere zegt tegen Abram: "Ga gij uit uw land. Ga gij uit uw maatschap. Ga gij uit uws vaders huis". (vers 12:1). Ga uit. Ga heen. Dat zegt de Heere Jezus ook tegen de Samaritaanse vrouw. "Ga heen, roep uw man, en kom hier" (Joh 4:16). Abram moet weg uit Ur. Hij moet weg van zijn familie. Hij moet weg bij zijn vader Terah. Hij moet alles verlaten. Hij moet de zonde verlaten. De Heere ontdekt aan de zonde. De Heere eist ook het breken met de zonde. Krachtig en duidelijk werkt de Heilige Geest daar naar toe. De Heilige Geest leert krachtig de zonde kennen. Hij leert ook breken met de zonde. "En de zoon zeide tot hem: Vader, ik heb gezondigd tegen den Hemel, en voor u, en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden." (Luk. 15:21).

De goddelijke roeping is ook **lievelijk**. De eis van bekering gaat gepaard met een belofte. Verschillende beloften worden aan Abram geopen-

MEDEDELING

De Saambinder zal op 25 juli a.s. in verband met de vakantie **niet verschijnen**. Predikbeurten, kerknieuws en overige berichten graag tijdig inzenden.

baard. De Heere wil hem een land wijzen. De Heere wil hem tot een groot volk maken. De Heere zegt: "In u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden" (vers 3). Eis en belofte behoren in de Bijbel bij elkaar. Denk maar aan Psalm 81:11: "Doe uw mond wijd open (eis) en Ik zal hem vervullen (belofte). De belofte is de toezegging van God. In de eis beveelt God. In de belofte wil Hij schenken. Augustinus bad: "Beveel wat gij wilt en geef wat Gij beveelt". De beloften zijn bedoeld om van God te smeken wat ons ontbreekt. Door de beloften komt God liefelijk tot verloren zondaren. Door de beloften wil Hij lokken en nodigen. Door het Evangelie legt God de boodschap aan het hart om van Hem te vragen wat een mens van nature niet heeft. Het is de belofte waardoor een zondaar gaat verlangen, uitzien, roepen en begeren. "Komt

Inhoud

Meditatie: Door God geroepen	. 1
Bijbelstudies:	
De muur voltooid (4) 2
Van Overzee:	
Een kaart met een boodschap	.. 4
Verslag Generale Synode (7)	... 5
Als grenzen vervagen (8) 6
Boekennieuws 8
Kerknieuws 8
Berichten 9
Predikbeurten 9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven." (Matt. 11:28).

De goddelijke roeping is **vrijmachtig**. Abram is met zijn vader en zijn broer Nahor uit Ur weg gegaan. Zijn broer Haran is in Ur gestorven. De Bijbel zegt ons niet of de broers van Abram en zijn vader genade hebben ontvangen. Het is niet waarschijnlijk. Elk mens ligt midden in de zonde en de dood. Daar heeft hij in Adam voor gekozen. De dood heeft hij lief. De zonde wil hij dienen. Een mens gaat vanzelf verloren. Hij wil niet anders. Hij kan niet anders. Wat blinkt Gods rechtvaardigheid in het laten liggen van mensen waar ze graag willen zijn.

Wat roemt echter ook Gods genade tegen het oordeel. Abram is niet beter. Abram is niet minder zondig. Abram is niet minder onwillig. Abram is ook een adamskind. Vrijmachtig raapt God deze zoon van Adam op. God hoefde dat niet te doen. Het heeft God echter wel behaagd. In Christus wilde God omzien naar een verloren schepsel. Aanbiddelijke vrijmacht- van de eeuwige God. "Zo ontfermt Hij Zich dan, diens Hij wil, en verhardt, dien Hij wil." (Rom. 9:18).

De goddelijke roeping is **bemoedigend**. De Heere roept mensen op allerlei leeftijden. Opmerkelijk is dat God veelal op jongere leeftijd roept. De voorbeelden zijn vele in de Bijbel: David, Samuël, Josia. Wellicht zou dit ouderen kunnen ontmoedigen om op God te hopen. Bovendien kan bij het ouder worden verharding optreden. Ook kunnen we moedeloos worden. Maar zie dan eens op Abram. Hoe oud was deze

man toen God hem riep? Hij was 75 jaar oud. Vele jaren had hij geleefd in de zonde. Gods genade was echter sterker dan zijn vijandschap. Ook voor de ouderen is er genade. Ook Abram werd bekeerd.

Laat u daarom in de avond van het leven niet ontmoedigen. Abrams God leeft nog. Deze God is aan leeftijden niet gebonden. God kan de omkeer geven. Hij kan de waarachtige bekering werken. Houdt daarom aan en grijpt moed. Manasse heeft het ondervonden. "En als Hij hem benauwde, bad hij het aangezicht des HEEREN, zijns Gods, ernstelijk aan, en vernederde zich zeer voor het aangezicht van den God zijner vaders, en bad Hem; en Hij liet zich van hem verbidden." (2 Kron. 33:12-13).

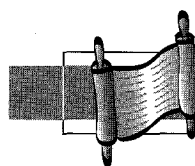
De HEERE riep Abram. De HEERE is de eerste. Het is eenzijdige ontferming als God naar een zondaar vraagt.

Hebben wij die roepstem al gehoord? "Tot u, o mannen! roep Ik, en Mijn stem is tot de mensenkinderen." (Spr. 8:4). De Heere Jezus zegt: Zo iemand dorst die kome tot Mij en drinke!

Vraagt en bidt of God deze roepstem wil brengen in het hart. Heeft de roepstem van God ons innerlijk geraakt? Dat is een wonder van vrije gunst. Het hart van Lydia werd geopend opdat zij acht nam op het geen van Paulus gesproken werd. Het is een wonder van de opzoekende liefde Gods. Het is een wonder dat verbreekt en verootmoedigt. "Daarom, ziet, Ik zal haar lokken, en zal haar voeren in de woestijn; en Ik zal naar haar hart spreken." (Hos. 2:13).

Amersfoort,

ds. W. Visscher.

Bijbelstudies

De muur voltooid

Nehemia 6

(4) Toch voltooid

Als we de geschiedenissen van Nehemia lezen, wat blijkt daar dan uit, dat satan het nooit opeeft. Wat een

aanslagen heeft de duivel gedaan op de bouw van Jeruzalems muur. Nu eens op deze wijze, dan weer op een andere wijze, nu eens door geweld, dan weer door list. Satan heeft zoveel pijlen op

zijn boog. Hij houdt er zoveel listen en duivelse trucs op na. Denk niet dat u tegen hem op kunt. En denk ook niet dat u zijn listen zo spoedig kunt onderkennen. Bij de bouw van de muren om Jeruzalem is zo duidelijk gebleken dat de duivel nooit slaapt. Rusteloos is hij maar bezig om het werk Gods tegen te staan.

Daarom is het wonder des te groter, dat de bouw aan de muur uiteindelijk werd voltooid. "De muur nu werd volbracht, op de vijfentwintigste van Elul, in twee en vijftig dagen." (vers 15). Nehemia had op God vertrouwd. In dat *vertrouwen* had hij uitgesproken, dat de God van de hemel het hem zou doen gelukken. In dat vertrouwen is Nehemia niet beschaamd uitgekomen. Met de Heere is nog nooit iemand beschaamd. Wie op de hoge God vertrouwt, heeft zeker op geen zand gebouwd. Al gaat het ook door strijd en aanvechtingen heen. Al lijkt ook de vervulling van Gods beloften al onmogelijker te worden. Al maakt satan zich meer en meer op om Gods werk te bestrijden. Al ontzinkt ons alle moed. Wat zong de dichter?

*Ik weet, hoe 't vast gebouw van
Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeu-
wigheid zal rijzen;
Zo min de hemel ooit uit zijne stand
zal wijken,
Zo min zal Uwe trouw ooit wank'-
len of bezwijken.*

(Psalm 89 : 1)

Wat ligt het werk des Heeren dan onwandelbaar vast. Dan zal het welbehagen des Heeren door de hand van Christus gelukkig voortgaan, wat er ook tegenop komt. Het ontbreekt Gods kinderen zo vaak aan geloof. Maar in dat geloof mocht Nehemia het werk beginnen, voortzetten en voltooien. Nee, in dat geloof is hij niet beschaamd. Als we toch meer geloof hadden, we zouden meer wonderen Gods zien. Het is beschamend, dat Jezus in Nazareth geen krachten kon doen vanwege hun ongelooft. Als het geloof óns werk was, het was verloren. Maar gelukkig, het is Gods werk. En de Heere Zelf staat in voor Zijn eigen werk.

Slechts een korte tijd

Het is daarbij toch wel bijzonder opmerkelijk, dat het werk in twee en vijftig dagen werd voltooid. Dat is toch

wel een heel korte tijd. In die korte tijd werd het werk *geheel* voltooid. De muur was herbouwd en hersteld en de poorten waren gesloten. Die korte tijd predikt ons de Goddelijke overwinning. Hoe bleek hier, dat de Heere sterker is dan alle vijanden. Zelfs de vijanden moesten dat erkennen: "En het geschiedde, als al onze vijanden dit hoorden, zo vreesden al de heidenen, die rondom ons waren, en zij vervielen zeer in hun ogen; want zij merkten, dat dit werk van onze God gedaan was." (vers 16). En om de grootheid van het wonder te onderstrepen, wordt hier de correspondentie vermeld tussen Tobia en verschillende edelen van Juda (vers 17). Er waren dus voorname Joden, die niet achter Nehemia stonden en contacten onderhielden met Tobia. Zij "hadden hem gezworen" (vers 18), dat wil naar alle waarschijnlijk zeggen dat zij allerlei zakelijke en financiële overeenkomsten met Tobia hadden lopen. En als er dan staat, dat hij een schoonzoon was van Sechanja, de zoon van Arah, dan wil dat zeggen, dat Tobia een Joodse vrouw had. Ook zijn zoon Johanan had een Joodse vrouw, en wel een dochter van Mesullam, een zeer verdienstelijk bouwer aan de muur (vers 18). Er was dus sprake van *gemengde huwelijken* in het gezin van Tobia. Dat is vandaag nog steeds de tactiek van satan. Hoevelen zijn er niet van de waarheid vervreemd door huwelijken! We lezen dan verder over die voornaamsten van de Joden: "Ook verhaalden zij zijn goeddadigheden van mijn aangezicht, en mijn woorden brachten zij uit tot hem." (vers 19). Die edelen van Juda hadden vanwege de nauwe betrekkingen tussen hen en Tobia maar weinig waardering voor de arbeid van Nehemia. Daarom probeerden zij Nehemia's sympathie voor Tobia op te wekken en Tobia op de hoogte te houden van Nehemia's initiatieven.

Daarbij, zo lezen we dan tenslotte in vers 19, zond Tobia nog steeds brieven om Nehemia vreesachtig te maken.

Een God van wonderen

Zo tekenen de slotverzen van Nehemia 6 ons opnieuw onder welke moeilijke

omstandigheden Nehemia het werk heeft moeten doen. Dat dan toch in zo'n korte tijd heel het werk, en laten we er niet gering over denken, werd voltooid, was niet minder dan een wonder. Het wordt ons in de Schrift beschreven tot *bemoediging*, ook voor Gods kerk in onze tijd. Hoeveel verzet er ook mag zijn tegen Gods werk, de Heere blijft een God van wonderen. Hoeveel omstandigheden er ook mogen zijn, die ons alle moed beneemen, de Heer blijft Dezelfde.

Augustinus heeft eens gezegd, dat hij zonder wonderen geen christen zou zijn. Inderdaad, want een christen is iemand, die alleen maar leven kan uit het wonder. Gods eeuwig welbehagen is een wonder. Het Evangelie is een wonder. De komst van Christus is een wonder. Het zaligmakend geloof is een wonder. Als de Heere in ons leven werkt, dan blijft alleen het wonder over. Zelfs de vijanden moeten dan erkennen: "dat dit werk van onze God gedaan was."

Weet u niet, hoe u zalig moet worden? De Heere is een God van wonderen! Weet u niet, hoe u ooit van het pak van uw schuld verlost moet worden? Voor de Heere is niets te wonderlijk! Weet u niet, hoe uw harde hart verbroken moet worden? Voor de God van wonderen is geen ding onmogelijk! Mocht u vroeger 's Heeren zoete nabijheid in uw ziel ervaren en is nu alles zo ver weg, dat u niet weet hoe u ooit weer teruggebracht moet worden? De voltooide muur van Jeruzalem predikt de overwinning van de God van wonderen. Nee, voor de Almachtige is niets te wonderlijk en heel de helle macht moet en zal het tegen Hem af moeten leggen. Let er dan op hoe het boek van Nehemia ons predikt de trouw en het werk van de God van wonderen. En in het nieuwe Jeruzalem zal het wonder eeuwig overblijven.

*Mijn God, U zal ik eeuwig loven,
Omdat Gij 't hebt gedaan.*

(Psalm 52 : 7)

(Wordt vervolgd)

Zeist

ds. J.J. van Ekeveld

Een kaart met een boodschap

Onlangs heb ik in mijn gemeente het Heilig Avondmaal mogen bedienen. In de week van voorbereiding trof mij het woord van de apostel: *“maar daarom is mij barmhartigheid geschied.”* (1 Tim. 1:16)

Verwondering was er in het hart van de apostel over onverdiende goedheid en lankmoedigheid, door God bewezen aan één die zich wist de voornaamste der zondaren te zijn.

Het is wel wenselijk dat er in een week van voorbereiding tijd is voor bezinning en zelfonderzoek. Wat dat betreft was het geen gunstige week. Het leek wel of die volgepakt was met allerlei noodzakelijke activiteiten en bijeenkomsten. Om te beginnen waren er twee graduations (officiële diploma uitreikingen), één van de lagere school en één van de High school, waar ik ook moest spreken.

Dan was er ook nog mijn verjaardag. Dit alles betekende een extra hoeveelheid drukte, en dat in een week waarin er juist extra tijd zou moeten zijn ter voorbereiding voor het Avondmaal. Nu weet ik wel dat, als de Heere je gaat voorbereiden, dat heel wat anders is dan eigen pogingen gereed of geschikt te zijn voor het Heilig Sacrament. Ik weet nog goed hoe het in mijn hart was op de zaterdag voordat ik de eerste keer het Avondmaal zou bedienen in mijn eerste gemeente. Ik zag ernaar uit. Het scheen wat levendig te zijn in het hart, en ik had verwachting dat de Heere het wél zou maken. Ik meende aardig voorbereid te zijn. 's Zaterdagavond bracht ik ergens nog een bezoek, dat achteraf gezien best een paar dagen later had kunnen plaatsvinden. Maar de herder moest zo nodig nog een van zijn schapjes, een oude weduwe in de gemeente, voor haar verjaardag bezoeken. Kortom, ik was vol ijver en pastorale bewogenheid, althans dat meende ik. Wat is een mens toch dwaas en een eerrover van God.

Daar bij die weduwe zat nog iemand, met een andere kerkelijke achtergrond. Ik kon er niet uit de weg, daar in dat kleine huisje. Dat was natuurlijk niet de schuld van die andere persoon, maar kwam alleen door mijn eigenliefde. Ik probeerde er nog wel een gebed te doen, maar toen ik naar huis ging, voelde ik hoe nalatig ik geweest was en een ontrouwe herder. De vijand besprong me en vroeg me of zó een het Avondmaal wel kon bedienen. Het werd zo onmogelijk voor me, dit heilige werk te doen. Wat een verschil met een paar uur eerder! Toen was ik gereed, had me voorbereid. 's Zaterdagavond bereidde de Heere me voor, hoewel ik dat niet gezien kon. Voor afgekeurde en schuldigen mensen kan het echter meevallen, en als we echt eens met lege handen mogen komen, is de Heere een verrassend God, Die in Christus barmhartigheid bewijst aan de grootste der zondaren.

Vorige week was wel een week die niet geschikt was als voorbereidingsweek te dienen. Het is wel zaak zoveel mogelijk zulke hinderpalen te vermijden. Er kan bovendien ook zoveel op de been zijn vanbinnen, zodat het niet alleen druk is van buiten, maar ook rumoerig in het hart. Zeker, de Heere heeft gesproken: “Volg Mij.” Maar de weg die we moeten gaan, wordt steiler en nauwer, het kruis zwaarder en de zorgen worden meer. En dan dat God-onterende ongeloof in ons hart, de vragen die er zijn, en soms de onverenigbaarheid die helaas ook de vrede in het hart wegneemt. Als je op die weg, waarin de Heere leidt, nu maar een oog mocht hebben op Hem van Wie de apostel getuigt: (Hebr. 12:2) *“Ziende op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft ver-*

dragen en schande veracht en is gezeten aan de rechterhand van de troon Gods.”

Het is hier gewoonte verjaardagswensen vergezeld te doen gaan van een kaart. Ze zijn er in allerlei grootten en soorten, met welgemeend te wensen. Toen ik ze allemaal nog eens doornam op die zaterdagavond, was er één die me trof. Het was een kaart met een boodschap. Die boodschap was bij de kaart ingesloten. Het was een dagboekstukje op de dag van mijn verjaardag, van Robert Murray M'Cheyne. Ik wil het hier graag, vertaald, doorgeven: Hopelijk is het ook tot troost en bemoediging van anderen.

“Christus gaat voorop”.

Joh. 10:4, En wanneer Hij Zijn schapen uitgedreven heeft, zo gaat Hij voor hen heen; en de schapen volgen Hem, overmits ze Zijn stem kennen. U weet dat in de landen van het oosten, broeders, de herder voor zijn schapen heengaat, en zij volgen hem. Als hij zegt: “Laat ons naar de bron gaan”, dan volgen ze hem. Als hij zegt: “Laat ons naar beneden gaan in die donkere vallei,” dan gaan ze achter hem aan.

Zo is het met Christus. Hij heeft Zijn schapen nooit gevraagd ergens heen te gaan, waar Hij nooit Zelf geweest is. Hij heeft alles gedragen wat Hij Zijn schapen beveelt te dragen. Christus daalde af in diepere smart dan u geroepen wordt te dragen. Wees dan niet gealarmeerd als u geroepen wordt te lijden. U wordt niet gevraagd te gaan waar Hij niet is geweest.

Wees niet bevreesd uw tere voeten neer te zetten, waar Hij de Zijne gezet heeft. Het is nog steeds waar, dat Hij voor u heen gaat. “Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij U zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken.” Wees dan niet bevreesd, als Christus voor U heengaat.

De Heere gaf er wat geloof bij. En als we iets mogen zien van Hem, de Man van smarten en verzocht in krankheden, het Lam Gods, de dierbare Heere Jezus Christus, is de weg niet eenzaam meer, wordt het kruis licht, hebben we niets meer op Gods weg aan te merken, en bewonderen

we Zijn wijsheid en trouw. De apostel sprak ervan in Efeze 2:4: "Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft."

Grote liefde tot dode zondaren en vijanden van vrije genade. Liefde die ook het kruis afmeet, de weg bepaalt en alle dingen doet mede-werken ten goede. Liefde, die hen door de woestijn voert naar huis, naar de plaats waar de vreemdelingschap voorbij is, de vorst der duis-

ternis niet meer benauwt, de zonde het niet meer donker maakt, waar geen scheiding meer is, maar waar ze aan mogen zitten aan de Bruiloft des Lams. "En zij begonnen vrolijk te zijn." Daar zal die dierbare Koning ontvangen aanbedding, eer en dankbare lofgezangen en zullen zij zich eeuwig in Zijn liefde en gemeenschap mogen verheugen.

Een hartelijk groet uit
Grand Rapids, ds. C. Vogelaar.

Verslag Generale Synode

Verslag van de vergaderingen van Generale Synode op woensdag 30 en donderdag 31 januari 2002 te Utrecht

(7)
De assessor-preses, ds. P. Mulder, opent op donderdag 31 januari 2002 om 9.30 uur de nieuwe zittingsdag. Hij laat zingen Psalm 135:2 en 8 en leest Mattheus 11:25-30. Nadat hij enkele toepasselijke woorden heeft gesproken naar aanleiding van de schriftlezing, gaat hij voor in gebed. Bij gehouden appèl nominaal blijken alle primus-afgevaardigden aanwezig op één na. Ds. J. J. Tanis, afgevaardigd door de Particuliere Synode Zuid, wordt vervangen door ds. J. Schipper.

De Generale Synode zendt een telegram met gelukwens aan zijne koninklijke hoogheid prins Willem Alexander en mevrouw Maxima Zorreguieta ter gelegenheid van hun huwelijk. Tevens besluit de Generale Synode een telegram te sturen met heilbede naar koningin Beatrix, dit ter gelegenheid van haar 64^e verjaardag.

Evangelisatie

De preses stelt het rapport van het Deputaatschap voor evangelisatie in Nederland en België aan de orde. Er komen diverse vragen aan de orde. Als evangelisten van post veranderen, gebeurt dat dan op basis van eigen initiatief, of als opdracht? Is er in dit laatste geval sprake van overleg? Evangelist G. Baan geeft in

Amsterdam ook catechisatie voor studenten van onze gemeenten die in de stad wonen. Is dat werk voor evangelisten?

Ds. M. J. van Gelder, voorzitter van het Deputaatschap voor evangelisatie, antwoordt dat de evangelisten in principe ambulante zijn. Het deputaatschap kan hen verzoeken van plaats te veranderen. Dat kan 'verfrissend' zijn voor de evangelist zelf, maar ook voor de evangelisatiepost. Het gebeurt doorgaans niet op eigen verzoek, maar wel min of meer in overleg met de evangelisten. Catechisatie onder studenten is inderdaad niet de eigenlijke taak van een evangelist, maar de studenten zijn er nu eenmaal en komen zelf met het verzoek. De evangelist heeft zich op deze manier nog eens in de stof te verdiepen en kan tevens eenzame, jonge mensen een beetje begeleiden.

Asielzoekeravonden

In Alkmaar hebben één keer per maand asielzoekeravonden plaats die gemiddeld door veertig personen worden bezocht. Een der afgevaardigden vraagt of dat niet valt uit te breiden tot één keer per week? Het rapport vermeldt dat iedere evangelist een deputaat heeft als mentor. Wat is de inhoud van dat mentor-schap. Wat is het beleid van het deputaatschap ten aanzien van het zelfstandig worden van evangelisatieposten? Waarom Leeuwarden wel en Alkmaar niet?

Over de asielzoekeravonden vertelt de voorzitter van het deputaatschap

dat deze meer incidenteel worden gehouden dan structureel. Ouderling G. D. Pas, tevens lid van het deputaatschap, licht toe dat er in de toekomst sprake zal zijn van een meer gestructureerde aanpak van het werk onder asielzoekers. De deputaten nemen de suggestie om eens per week een avond te houden mee.

Ds. Van Gelder maakt duidelijk dat de aangewezen mentor alles of veel weet van de post en de evangelist, diens gezin, en zo voort. De mentor bezoekt de post minstens één keer per jaar en gaat dan weleens mee de straat op. Als er vragen of problemen zijn, wordt de mentor benaderd door de evangelist.

Zelfstandig worden

Ten aanzien van het zelfstandig worden van evangelisatieposten merkt de voorzitter van het deputaatschap desgevraagd op dat er geen lijstje bestaat met criteria. Voorheen vonden vooral met name in plaatsen als Leeuwarden en Alkmaar min of meer verdwaalde mensen uit de Gereformeerde Gemeenten en bij voorbeeld de Christelijke Gereformeerde Kerken onderdak. Maar 'de man van de straat' kwam niet. De genoemde steden groeiden nooit uit tot echte evangelisatieposten.

De situatie blijkt moeilijk, zo licht deputaat Pas toe. Mensen die vroeger bij de kerk behoorden en aansluiting vinden in Leeuwarden keren vaak weer terug naar een grotere gemeente met een eigen christelijke school. Dat is echter 'bloedverlies' voor de post. Het is derhalve niet zo gemakkelijk een eigen gemeente te stichten. Mogelijk kan in de toekomst Leeuwarden aansluiting vinden bij een dichterbij gelegen gemeente dan Kampen.

Folders

Een der afgevaardigden betuigt instemming met het centraal vervaardigen van folders. Door plaatselijke evangelisatiecommissies gemaakte folders zijn vaak niet zo goed. Deputaat Pas verbindt daaraan de vraag alleen folders van het deputaatschap te gebruiken. Dat bevordert een goede controle op het materiaal in de plaatselijke gemeente. Evangelisatiecommissies mogen best ideeën doorgeven. Het deputaatschap kan die eventueel uitwerken.

De voorzitter van het deputaatschap maakt de Synode attent op het feit dat ook vanuit de Christelijke Gereformeerde Kerken en hervormd-gereformeerde gemeenten folders worden besteld. Een der predikanten zegt dat wij nooit weten waar de Heere folders wil gebruiken. Hij zegt zelf stilgezet te zijn op de markt te Almelo met een bijbeltekst uit een folder. "En ik heb nooit kunnen vertellen aan die vrouw wat het heeft uitgewerkt." De Synode stemt in met het voorstel van de preses dat het deputaatschap de plaatselijke evangelisatiecommissies opwekt het materiaal te gebruiken van het deputaatschap.

Bovenplaatselijk evangelisatiewerk

Het rapport vermeldt als één van de nieuwe werkterreinen het werk in de nieuwe stad Leidsche Rijn. Een der predikanten vraagt hoe de verantwoordelijkheden liggen, als er sprake is van drie partijen: de plaatselijke gemeente, het deputaatschap en de Classis Utrecht. De preses beaamt dat evangelisatiewerk niet een eigen leven zou moeten leiden, buiten de deputaten om.

Later, tijdens de februarivergadering, merkt een afgevaardigde op dat de classis een tijdelijk orgaan is. Hoe kan deze verantwoordelijkheid dragen voor gestructureerd evangelisatiewerk? De voorzitter van het deputaatschap tekent daarbij aan dat een classis een commissie kan benoemen waarmee de evangelisatiewerkers in contact staan.

De voorzitter van het deputaatschap maakt erop attent dat ook binnen de Classis Rijssen sprake is van een classicale commissie. Hij vestigt de aandacht op de schriftelijke regeling die in zo'n geval door de bewuste classis dient te worden goedgekeurd. Het gaat er dan om dat bovenplaatselijk werk gestalte krijgt onder classicale verantwoordelijkheid. De achtergrond van deze wens is, aldus desgevraagd ds. Van Gelder, een zekere mate van beduchtheid en zorg voor het zelfstandig actief zijn van mensen uit plaatselijke gemeenten die niet gereformeerd denken. De Generale Synode stemt in met de gedachte dat het bovenplaatselijk werk in principe onder de verantwoordelijkheid van de classis valt.

Kerkelijk werk

De preses onderschrijft de noodzaak om enige afstand te bewaren tot de Stichting Gave en de Stichting Evangelie & Moslims, zoals dat ook in het rapport van het Deputaatschap voor evangelisatie is verwoord. Een der ouderlingen merkt op dat terecht van meet af aan is gezegd: Evangelisatie is kerkelijk werk. Aan de andere kant dienen wij in het oog te houden dat er soms mensen zijn met grote deskundigheid op een bepaald terrein. Natuurlijk heeft de plaatselijke kerkenraad er op te letten hoe een en ander in de praktijk verloopt. De Generale Synode aanvaardt het rapport.

Uit het rapport blijkt dat de samenleving steeds meer vervalt tot het postmoderne heidendom. Namens de Synode wenst de preses de deputaten van harte 's Heeren zegen toe bij het vervullen van hun hoogst gewichtige taak. Ook spreekt hij namens de Synode het meelevend uit met de evangelisten. In het bijzonder met evangelist L. Versteeg die wegens ziekte per 1 maart 2002 eervol ontslag ontving. Ds. Van Gelder vraagt het evangelisatiewerk te steunen met gebed en financiële bijdragen.

Leeuwarden

Na de koffiepauze komt aan de orde dat de Particuliere Synode Oost de

Generale Synode vraagt te besluiten een bestaande evangelisatiepost, zolang deze niet als zelfstandige gemeente levensvatbaar is, onder verantwoordelijkheid te laten van het Deputaatschap voor evangelisatie. Ds. L. Blok, preses van de laatstgehouden Particuliere Synode Oost, licht toe dat de kerken in dit ressort het gevoel hadden dat het Deputaatschap voor evangelisatie de post in Leeuwarden enigszins in de steek liet. De Particuliere Synode Oost betreurt dit.

De voorzitter van het Deputaatschap voor evangelisatie geeft aan dat het deputaatschap meer aandacht en geld zou willen besteden aan het "grootstedenbeleid." De post heeft niet beantwoord aan het doel waarvoor ze eigenlijk is gesticht. Het deputaatschap wil de werkzaamheden beëindigen.

De Generale Synode vraagt het Deputaatschap voor evangelisatie in goed overleg met de Classis Kampen naar een oplossing te zoeken. De voorzitter van het deputaatschap zegt daartoe bereid te zijn. Wel dient daarbij de regel van 1982 van kracht te blijven dat het deputaatschap het recht heeft zijn werk ter plekke te beëindigen.

(Wordt vervolgd)
Apeldoorn,

G. Roos.

Als grenzen vervagen

medische beslissingen rondom het levenseinde

(8)
Kunstmatige toediening van vocht en voeding: opdringen of nalaten?
Mevrouw F. is een 72-jarige vrouw met een lichte dementie. Zij is weduwe en woont in bij haar enige zoon en schoondochter. Op een dag leidt een beroerte tot afasie (een spraakstoornis) en een halfzijdige verlamming. In het ziekenhuis krijgt mevrouw F. tijdelijk sondevoeding. Ruim vier maanden later wordt zij overgeplaatst naar een verpleeghuis. In verband met een bloeddrukdaling en een uitdroging wordt patiënte nogmaals opgenomen in het ziekenhuis. Tijdens de opname blijkt

patiënte voedsel te weigeren. Om deze reden wordt een maagonderzoek verricht. Er worden geen afwijkingen gezien. De internist is bereid om via de buikhuid een sonde in de maag te brengen voor sondevoeding. Op verzoek van het verpleeghuis gebeurt dit niet en wordt het eetgedrag van patiënte in het verpleeghuis geobserveerd. Patiënte weigert vaak voeding, ongeacht of het vast of vloeibaar is. Non-verbaal weigert patiënte door het wegduwen met de armen, wegdraaien met het hoofd en het stijf op elkaar houden van de lippen. Verbaal weigert ze met 'nee, nee'. Door de afasie kan patiënte

niet duidelijk maken waarom zij voeding weigert. Hierdoor is ook een psychologisch onderzoek naar de ernst van haar dementie bemoeilijkt. In de observatieperiode ligt patiënte de meeste tijd op bed. De zoon en de schoondochter hebben moeite met de voedselweigerings. Hun moeder heeft niet te kennen gegeven dood te willen en zij willen haar niet kwijt raken. De familie denkt dat moeder niet het besef heeft dat zij door eten en drinken in leven blijft. Ook speelt het idee dat uitdroging lijden met zich meebrengt. De familie pleit er herhaaldelijk voor sondevoeding te geven en zonodig moeder te fixeren om te voorkomen dat zij de sonde eruit trekt. Vanuit het verpleeghuis wordt aangegeven dat er geen medische indicatie is voor het geven van sondevoeding. Er is geen redelijk behandelbaar doel. Palliatief heeft sondevoeding ook geen zin, omdat er geen sprake is van lijden. Het aanleggen van een voedingssonde zal juist lijden met zich brengen. Zij zal immers onder dwang door middel van fixatie gevoed moeten worden. Ook na uitgebreide gesprekken komen de meningen van de familie en de afdelingsarts niet dicht bij elkaar.....

Deze casus, gedeeltelijk overgenomen uit het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, illustreert een meningsverschil tussen hulpverleners en een familie over het (gedwongen) geven van voeding aan een weigerende, demente patiënte. Verschillende vragen komen in deze casus naar voren. Brengt uitdroging lijden met zich mee? Mag uitdroging geaccepteerd worden? Is onthouden van sondevoeding of infuus een vorm van euthanasie? Dit soort medisch-ethische vragen komen dagelijks voor en doen vaak een emotioneel beroep op de arts, de verpleging en de familie. Elke keer weer is een zorgvuldige afweging en goed overleg met de familie nodig.

Uitdrogen en versterven

Nauw verwant met het verschijnsel 'uitdrogen' is de term 'versterven'. Deze term viel enkele jaren geleden naar aanleiding van een gebeurtenis in het Groningse verpleeghuis 't Blauwbörgje, waar bewust een patiënt d.m.v. verdorsten werd uitgedroogd. Tegelijk ontstond spraakverwarring rond dit begrip. De een dacht aan verhongeren en uitdrogen,

de ander aan euthanasie. Nog een ander dacht aan levensbeëindiging zonder verzoek en weer anderen zeiden dat het bij versterven gaat om problemen die vallen binnen een stervensproces. In *De Saambinder* van 3 december 1998, 77e jaargang nr. 10, vindt u van de hand van ds. A. Schreuder een uitvoerig en evenwichtig overzicht over versterven. Aan het woord *versterven* wordt het meest recht gedaan, als dit wordt gezien als een fase behorend bij het natuurlijke *stervensproces*. Versterven is het lichamelijke proces dat optreedt bij consequent geen of een te lage voedsel- of vochtinname. Er treedt geleidelijk uitdroging op. De patiënt wordt minder aanspreekbaar. Een droge tong en lippen kan worden verholpen door het vochtig houden met ijsblokjes of natte watten. De uitdroging wordt hier echter niet mee opgeheven. Onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat uitdroging bij ouderen en stervenden niet altijd leidt tot een dorstgevoel. Geleidelijke uitdroging kan zelfs meer comfort geven. De kans op misserigheid is minder, er is minder urinereproductie en minder vochtproductie in de longen. Het kunstmatig toedienen van vocht en voeding bij terminale patiënten lijkt dan ook meer een symbolische, dan een zinvolle handeling te zijn.

Wilsonbekwaam

Belangrijk is onderscheid te maken tussen wilsonbekwame en wilsbekwame patiënten. Een *wilsonbekwame* patiënt, zoals een demente bejaarde, kan non-verbaal zo afwezend zijn dat ieder slokje drinken teveel is. Allereerst moet naar een oorzaak gezocht te worden. Vindt een patiënt het eten of drinken niet lekker? Doet de mond zeer? Zit de gebitsprothese niet goed? Bestaat er een slikstoornis? Is de patiënt misserig? Bestaat er verdenking op een maagzweer? Is er ergens een infectie? Is er sprake van een psychiatrische aandoening, zoals een depressie, of misschien zelfs een vergiftigingswaan? Als hier geen aanwijzingen voor zijn, dan kan de weigering gezien worden als een natuurlijk proces in het kader van de (dodelijke) ziekte dementie. Dementie is meestal niet alleen een ziekte van het hoofd, maar van het hele lichaam. Er is een totaal verval van functies. Weigering van voedsel kan

een uiting zijn dat de patiënt 'op' is. Het uitgangspunt blijft: vocht en voedsel (in diverse varianten) blijven aanbieden. Dit vraagt veel tijd, zorg en toewijding. Maar het moet geen strijd worden. Ook voor een wilsonbekwame medemens moeten we respect te hebben. Met de handen aan de bedrand vastbinden, om sondevoeding of een infuus te kunnen geven, is niet echt menswaardig. Een mens wordt dan gereduceerd tot een eetprobleem. Als er verwachting is dat de patiënt van een bepaalde aandoening wel zal herstellen, is kunstmatige toediening van vocht (eventueel onder fixatie) natuurlijk wél geïndiceerd.

Wilsbekwaam

Ook als een *wilsbekwame* patiënt eten en drinken weigert, moet dit niet gedwongen worden. We kunnen beter aan de patiënt uitleggen waarom eten en drinken goed is. Bij blijvende weigering moeten we de geringe vochtinname accepteren. Een patiënt heeft immers een eigen verantwoordelijkheid. Wel moet in de gaten worden gehouden, dat weigering van eten en drinken niet al te gemakkelijk overgenomen wordt door de verpleging. Door personeelskrachten en de hoge werkdruk in ziekenhuizen, verzorgingstehuizen en verpleegthuizen is een zekere vorm van verwaarlozing immers een reëel gevaar. Er is dan onvoldoende hulp bij het geven van voeding en drinken.

Familie

De zorg vanuit de familie kan dit probleem voorkomen. En de verpleging zal de hulp vanuit de familie zeer zeker waarderen! Ds. Schreuder schreef vier jaar geleden in *De Saambinder*: 'Mijn stellige overtuiging is dat de discussie over versterven niet was ontstaan, als het zorgen voor elkaar vanuit de familiekring op de juiste wijze was ingevuld. Gods Woord zegt ons dat er een tijd zal komen dat de liefde van velen zal verkouden. Dit doet zich ook voelen in de zorg die familie opbrengt voor hun stervenden in hun midden. Het cement van ware naastenliefde, die zich ook uit in de daad van zelfopoffering, is weggevallen in de levensverbanden tussen de generaties. En dit komt heel schrijnend naar voren aan vele sterfbedden!'

Als het stervensproces intreedt

Duidelijk moet blijven, dat het niet verantwoord is om bewust voor versterven te kiezen. Dit getuigt niet van bijbelse eerbied voor het leven. Een stervensproces mag niet in gang worden gezet door onthouding van voeding of vocht. De telkens terugkerende en moeilijke vraag blijft wel: 'Wat is het moment, waarop de medicus een stapje terug moet doen met levensverlengende handelingen?' Het antwoord is onlosmakelijk verbonden met de inschatting wanneer een stervensproces intreedt. Dan mag ook uitdroging worden aanvaard.

*De tijd van arbeid is vervloten,
De staf, die 't lichaam ondersteunt,
Mijn afgematte arm ontschoten,
En geest en kracht zijn uitgeput.
Bij 't afgepijnigd brein in 't hoofd,
Zijn leven en gevoel verdoofd.*

*Het licht verduistert in mijn ogen
't Bestaan is me enkel zielesmart:
't Is nacht in 't duizlend
denkvermogen;
't Is weerzin in 't gebroken hart.
o Ouderdom, wat zijt gij wreed!
Wat bloesems draagt gij? –
Enkel leed.*

*O Gij weldadig Alvermogen,
Begeef mij niet in deze staat,
Daar 't lichaam,
van zijn last gebogen,
De poging van de ziel verraadt,
Die vruchteloos worstelt
in 't bedwang
Van meer dan ijzren ketenprang!*

Willem Bilderdijk (1756-1831)

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,

H.J. Agteresch

genwoordigen immers de volheid van de kerk van alle eeuwen. Deze kerk staat in een wereld die het op haar ondergang heeft gemunt. Ja, ze verkeert voortdurend in gevaar omdat de vijanden zonde, satan en wereld zelfs binnen de vesting van stad mensenziel te vinden zijn. Met grote ernst wijst de Koning der Kerk op zonden die in haar midden gevonden worden. Anderzijds lezen we van Zijn bewaring en trouw. De poorten der hel zullen Zijn gemeente niet overweldigen. Over deze brieven heeft de Zeister pastor in De Saambinder in de achterliggende jaren uitvoerig gemediteerd. Het is verblijdend dat deze meditatieve bijbelstudies nu in boekvorm worden uitgegeven. De Heere zegene deze uitgave en schenke jongeren en ouderen de beleving van wat ik las op blz. 85: "Het moderne heidendom breekt meer en meer door in onze samenleving. Maar Hij kan alle tegenstand overwinnen. Daarom kunnen vijanden nog met God verzoend worden. Op de school der ontdekking leren wij ons kennen als vijanden van God en Christus. Maar eeuwig wonder, dat er niet staat vrienden, maar wel dat vijanden nog met God worden verzoend. In het Evangelie wordt ons gepredikt dat het kan voor de grootste vijand. Zo zal God de eer ontvangen van de zaligheid van zondaren". U begrijpt dat ik dit boekje graag in veler handen wens.

Alblasserdam, ds. B. van der Heiden

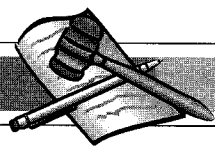

Boekennieuws

Ds. J.J. van Ekeveld. Brieven aan de zeven gemeenten, Uitgeverij Den Hertog - Houten, prijs € 10,70.

De brieven van de Koning der Kerk aan de zeven gemeenten in Klein-

Azië, die we lezen in het laatste bijbelboek zijn enerzijds ontdekkend en waarschuwend, anderzijds bemoedigend en vertroostend. Ze bevatten een blijvende boodschap voor de Kerk van Christus. De zeven gemeenten verte-

Kerknieuws

Aangenomen:

naar Drachten: kandidaat G. Hoogerland, kandidaat te Nunspeet.

Beroepen:

te Apeldoorn en te Moerkapelle: ds. C.J. Meeuse te Nunspeet; te Spijkenisse i.c.m. Hoogvliet: ds. W. Harinck te Woerden.

Bedankt:

voor Brakel, voor Goudswaard, voor Kampen, voor Katwijk aan Zee, voor Ridderkerk-Slikkerveer, voor Rotterdam-Zuid, voor Sint Annaland, voor Urk en voor Wageningen: kandidaat G. Hoogerland te Nunspeet.

GEMEENTE LEMMER

De classis Kampen heeft i.v.m. het sterk teruggelopen ledental te Lemmer, in haar vergadering van 22 maart 2002, het besluit genomen te komen tot opheffing van de gemeente van Lemmer. Dit besluit is genomen in overleg met de leden van de gemeente Lemmer. Het is altijd weer een uiterst trieste zaak als een kerk gesloten moet worden. Lemmer is een gemeente met een heel lange geschiedenis. Het is een van onze oudste gemeenten, geïnstitueerd op 28 juni 1879. Het feit dat het ledenaantal steeds verder terugliep en dat er geen ouderling meer is die kan voorgaan in de leesdiensten, (br. Brouwer is vanwege zijn hoge leeftijd daartoe niet meer in staat),

betekent dat sluiting onontkoombaar is geworden. Tijdens een gemeenteavond in Lemmer op 13 juni jl. is dit besluit dan ook toegelicht en de leden zijn akkoord gegaan met de voorgestelde procedure. Om te komen tot opheffing is het, kerkrechtelijk gezien, nodig dat Lemmer eerst formeel wordt samengevoegd met Emmeloord. Dit is inmiddels gebeurd per 1 juli jl. Er is door de classis een commissie ingesteld die deze opheffing of sluiting verder begeleid. Het is de bedoeling dat de laatste kerkdienst in Lemmer wordt gehouden op D.V. zondag 8 september a.s. om 19.00 uur. In deze dienst hoopt de consulent, ds. C.G. Vreugdenhil voor te gaan. Intussen zullen vanuit Emmeloord door de ouderlingen de leesdiensten nog steeds worden verzorgd.

Kerkenraad Gereformeerde
Gemeente Emmeloord,
D.I. Aangeenbrug, scriba

CLASSICAAL EXAMEN KANDIDAAT B.J. VAN BOVEN

In verband met de overkomst van kandidaat B.J. van Boven naar de gemeente De Valk-Wekerom zal op D.V. vrijdag 26 juli a.s. de Classis Barneveld bijeenkomen. Het classicaal examen zal dan plaatsvinden. Aanvang 19.00 uur. De vergadering wordt gehouden in een van de zalen van de gemeente te Barneveld.

Namens de classis Barneveld,
K. Karels, scriba

KERKELIJK JAARBOEK

De nieuwe koster van de Geref. Gemeente te Nijkerk is:

J. van der Have
Burg. Hoekstraat 22
3861 DN Nijkerk
tel. 033-245 89 59

De scriba van de gemeente Kampen is
dhr. M.C. van der Spek
Baan 30
8271 BE IJsselmuiden

Nieuwe adres
Ds. A. Vermeij
Staverdenseweg 31
8075 AN Elspeet
tel. ongewijzigd

0800-0222334

uisterlijn

telefonische dienstverlening Gerreformeerde Gemeente

Heb je niemand???

Voor jongeren en ouderen een horend oor!!!

U kunt ons bellen:

- op maandag-, donderdag- en vrijdagavond van 19.00 - 22.30 uur;
- op dinsdagmorgen van 09.00 - 12.00 uur;
- op woensdag- en zaterdagmiddag van 13.30 - 17.00 uur.

Het Rustpunt biedt opvang aan mensen die vanwege psychosociale problemen tijdelijk onderdak behoeven. De opvang van de gasten wordt vorm gegeven door een professionele woonbegeleider, bijgestaan door vrijwilligers. Als regel geldt een verblijfsduur van maximaal zes weken. Voor informatie kunt u bellen naar OnderDak: 078-6849077 (kantooruren). **Voor spoedgevallen is het Rustpunt dag en nacht bereikbaar onder nummer 06 22272697.**

Berichten

ZANGAVOND WAGENINGEN

D.V. zaterdag 20 juli is er een zang- en orgelavond in de Samuëlkerk - Van Uvenweg 15 - te Wageningen.

De collecte is bestemd voor het Deputaatschap Israël van de Gerreformeerde Gemeenten. Aanvang 19.30 uur.

CURSUS GODSDIENSTONDERWIJS

Op de sluitingsbijeenkomst van het cursusjaar 2001-2002, op zaterdag 29 juni, werden weer de diploma's uitgereikt aan degenen die de A- en de B-cursus gevolgd hebben. Het is de gewoonte om de geslaagden van de B-cursus, die dus de gehele basis-cursus met goed gevolg hebben afgelegd, in De Saambinder te melden. Het zijn dit maal de volgende cursisten:

Van de cursusplaats Amersfoort: mw. W. Heij, Bennekom; J.W. Imminkhuizen, Woudenberg; J. Jansen, Barneveld; H.J. Rietberg, Houten; mw. H.C.H. Schipaanboord, Nunspeet; H.H. van der Schoor, Renswoude; R. Spiker, Staphorst.
Van de cursusplaats Dordrecht: J.P. Dane, Krimpen a.d. IJssel; C. Hansum, Hardinxveld-Giessendam; mw. C.C. Leendertse-Droogendijk, Zwijndrecht; mw. C.C. Peekstok, Zwijndrecht; M. Rozema, H.I.Ambacht; J. van de Wetering, Wijk en Aalburg.

Van de cursusplaats Goes: J. van den Berge, Krabbendijke; Mw. L.J. Schipper, Goes; J.C. Smits, Scherpenisse.

Van de cursusplaats Gouda: mw. H. Blankenstijn, Rotterdam; mw. M.M. v.d. Blom, Zevenhuizen; mw. N.J. van den Broek, Ermelo; mw. M.J. Groenendijk, Krimpen a.d. Lek, Mw. M.J. Groenendijk-van Duyn, Krimpen a/d Lek; D. Kaashoek, Moerkapelle; mw. H.C. Kaashoek-de Boef, Moerkapelle; mw. A. Legemaat, Barneveld; mw. T.J. Moret, Dordrecht; mw.

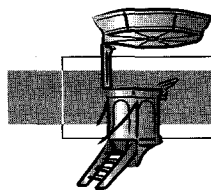
G.W. Mouw, Ermelo; A.S. Noordzij, Woerden; mw. C.A. Polinder-Kroneman, Delfgauw; mw. C. Speksnijder, Bergambacht; mw. W.G. Walhout, Werkendam.
Van de cursusplaats Rijssen: mevr. J. Arends, Rijssen; J. Pluimers, Rijssen; F. Smit, Rijssen; A. Timmerman, Rijssen; mw. H.J. Wagveld, Rijssen.

Op deze bijeenkomst werden ook drie diploma's uitgereikt aan afgestudeerden van de E-cursus, namelijk: W.J. van den Brink, Ede; N. Houweling, Streefkerk; W. van Steenberg, Ede.

FIETSTOCHT VEENENDAAL

D.V. zaterdag 13 juli organiseert de Veenendaalse zendingscommissie een

fietstocht ten bate van de zending. De vertrektijd ligt tussen 9.30 en 11.00 uur vanaf de ingang van de Adventkerk (Vijftien Morgen 51). De afstand is 30-35 km. De kosten zijn € 2,50 per persoon, kinderen tot 12 jaar € 1,50 (max. € 10,- per gezin). Onderweg kunt u frisdrank en een versnapering kopen.

Predikbeurten

ZONDAG 14 JULI 2002

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasterdam 9.30 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Neele; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 10.00 en 16.30 uur dhr. Bakker; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 uur ds. Bac; Berkenwoude 9.45 uur ds. Paul; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 10.00 en 15.00 uur

dhr. de Heer; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. P. Mulder en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; Deventer 18.30 uur ds. Kleppe; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Doetinchem 18.30 uur ds. Kattenberg; Dordrecht 10.00 uur leesdienst en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Melis; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.00 uur ds. Silfhout; Enschede 18.30 uur ds. Tuinier; Enter 9.30 en 16.00 uur ds. Neele; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur lees-

dienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. Driessen; Groningen 9.30 en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 16.00 uur kand. Verschuure; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur kand. van Boven; Hoogeveen 19.00 uur ds. Meeuse; Houten 11.00 en 16.30 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Silfhout; Kamperland 10.00 uur ds. C. Harinck en 15.30 uur ds. v/d Net; Kapelle-Biezeling 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Tanis; Klaaswaal 9.30 uur kand. Verschuure en 19.00 uur ds. Clements; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 14.30 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Lelystad 15.00 uur ds. L. Blok; Lemmer 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 19.00 uur kand. van Boven; Meeuwen 14.30 uur ds. P. Mulder; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur dhr. G. Pater en 14.30 uur ds. van Krimpen; Middelburg-Centrum 14.30 uur dhr. G. Pater; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Nieuwdorp 14.30 uur ds. van Gelder; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Visscher; Nieuwerkerk ZLD 9.30 en 15.30 uur ds. Schipper; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Meeuse; Oostend-Textel 11.15 en 16.30 uur ds. van Dijk (in de Ned. Herv. Kerk); Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. van Dieren; Poederoyen 15.30 uur ds. W.J. Karels; Puttershoek 18.30 uur kand. Verschuure; Rheden 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikerveer 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. Schreuder; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-Centrum 19.15 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Zuid 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 9.30 uur ds. Kleppe; Stolwijk 15.00 uur ds. Zippro; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 19.15 uur ds. Sonneveld; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Vlaardingen 19.00 uur ds. Schot; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. de Jongste; Werkendam 11.15 uur (H.D.) en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. van Krimpen en 14.00 uur lees-

dienst; Westzaan 15.30 uur ds. J. Beens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Tanis; Yerseke 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Verweij; Zaandam 9.30 en 19.00 uur dhr. G. Beens; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Eekeveld; Zwijndrecht 14.30 uur ds. de Wit.

DINSDAG 16 JULI 2002

Borssele 19.30 uur ds. M. Karens; Brakel 19.30 uur kand. Hoogerland; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. J. Beens; Enter 19.30 uur ds. Neele; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. van Eekeveld; Naaldwijk 19.45 uur kand. Verschuure; Puttershoek 19.30 uur ds. B. v/d Heiden; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Mondria.

WOENSDAG 17 JULI 2002

Beekbergen 19.30 uur ds. de Jongste; Borssele 19.30 uur ds. Schipper; Breda 19.30 uur ds. Verweij; Delft 19.45 uur ds. W. Harinck; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Mondria; Hilversum 19.45 uur ds. L. Blok; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. van Gelder; Kruijningen 19.30 uur dhr. G. Pater; Leerdam 19.30 uur ds. J. de Pater; Lisse 19.45 uur ds. P. Mulder; Meeuwen 19.30 uur ds. Kleppe; Mijdrecht 19.30 uur ds. Mouw; Ouddorp 19.30 uur kand. van Boven; Sint Annaland 19.30 uur ds. Tanis; Stolwijk 19.30 uur ds. Visscher; Vlaardingen 19.30 uur ds. Sonneveld.

DONDERDAG 18 JULI 2002

Barneveld 19.30 uur ds. L. Blok (voor de zending); Emmeloord 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Vermeij; Hoogeveen 19.30 uur ds. F. Mulder; Hoogvliet 19.45 uur ds. van Eekeveld; Kortgene 19.30 uur ds. Brugge; Krabbendijke 19.30 uur dhr. de Heer; Marknesse 19.30 uur kand. Hoogerland; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. de Wit; Poortvliet 19.30 uur ds. van Aalst; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. B.

v/d Heiden; Spijkenisse 19.45 uur ds. Schipper; Wageningen 19.30 uur ds. Schot.

VRIJDAG 19 JULI 2002

Den Helder 19.30 uur ds. B. v/d Heiden; Ouddorp 14.30 uur ds. Tanis (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Ouddorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur. Zopndag 14 juli 2002 10.00 uur evangelist G. Baan.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Catechisatie: dinsdagavond om de twee weken 18.15 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Zondag 14 juli 2002 evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

BARNEVELDSE BEGRAFNISVERENIGING

Voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken.

- geen CREMATIE
- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- opgave van lidmaatschap

J. de Groot b.g.g.: G. de Groot
Barnseweg 87 J.H.D. Vermeulenstraat 5
3771 RN 3774 JW
Barneveld Kootwijkerbroek
Tel.: 0342-490728 Tel.: 0342-441812

Veluwe, Uddel te huur sfeervolle helft van boerderij voor 4 personen, c.v., wasm. droogtrommel enz. Vrij na week 33 tel. 0577-401289.

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te huur in het bej. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel 001-519-424-9949

Twee jonge vrouwen (beiden 22) zoeken woonruimte in omgeving Zuid-Holland/Utrecht. tel. 0341 47 03 22 of 06 22 53 55 10.

Voor al uw
BOEKEN EN CD'S

vanaf nu naar of via

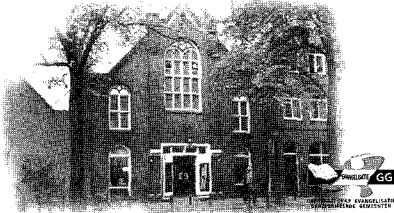
Bijbelcentrum

'Bij Simon de Looier'

*U betaalt dezelfde prijzen.
U steunt hiermee echter het
evangelisatiewerk in Amsterdam!*

Bij bestelling boven 30 euro betaalt u geen portokosten. U kunt telefonisch bestellen:

0252-419560

'Bij Simon de Looier', Looiersgracht 70-72
1016 VT • AMSTERDAM. Tel. 020-622 7742

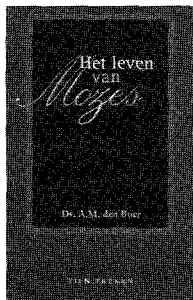
Voor een paar dagen of langer, gezelligheid en sfeer, **PENSION DE PEEL**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Fam. Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687.

Begravenisonderneming L. STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

HET LEVEN VAN MOZES

Ten behoeve van de nieuwe kerk van de Geref. Gemeente te Dirksland is zojuist een unieke prekenbundel verschenen van de hand van **ds. A.M. den Boer** met als titel 'Het leven van Mozes.' In een tiental predikaties zijn enkele hoofdpunten uit het leven van Mozes op schrift gesteld.

Mozes werd door de Heere aangewezen om het volk van Israël uit het diensthuis van Egypte te leiden en hen te brengen in het beloofde land. De tijd was donker en het scheen dat de vorst der duisternis de overwinning zou behalen. Maar wat is het dan dierbaar om te zien dat de Heere regeert; en dat volgens Zijn plan de verlossing zal komen voor Zijn volk.

U kunt het bestellen door per boek € 14.75 + € 2.50 voor de verzendkosten over te maken op rekeningnummer 35.12.33.709 van de Geref. Gem. Dirksland onder vermelding van 'Het leven van Mozes' en uw adresgegevens.

U kunt ook bestellen en/of afhalen bij:

mw. C. Kaslander
Molenzicht 106 3247 VA Dirksland

0187-603012

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;
 - Geen crematies;
 - Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
 - Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.
- AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begravenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg

Tel. 0418-652039

Reepijzer 5

3371 JC Hardinxveld-Giessendam

Tel. 0184-611154

Christelijke
Begravenisonderneming

**Voor een verantwoorde en
stijlvolle begrafenis**

(geen crematies)

Begravenisverzorgers:

R.C. Brouwer

G. Wegenaar

Regentesselaan 43

3905 GT Veenendaal

Centraal Meldnummer:

Tel. 06 - 51504726

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Voor info bel:

0416-692787

of

078-6930534

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

TEXEL. Ruim gelegen 6-8 pers. bungalows, 3-sl.k., wasm. en 4-6 pers. stacaravans, 2 sl.k., douche. Bel voor de folder: 0222-318391. Bungalow-park 'De Verassing', Bijenkorfweg 6, Oosterend.

KOSTER

Begravenisonderneming

Voor uitvaartzorg in:

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ Barneveld
- ◆ Veenendaal
- ◆ Kootwijkerbroek
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Amersfoort
- ◆ Renswoude
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenlaan 30

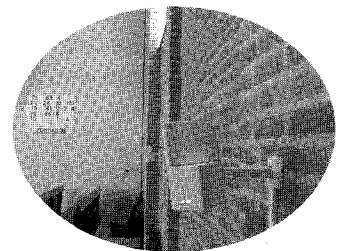
3925 BM Scherpenzeel

Tel. 033 277 0555

VAN GELDER
electronica
GEGELUID

Geluid zoals het hoort!

Ook hier hebben wij het geluid verzorgd!

Uw (kerk)zaal had hier ook kunnen staan!

Van Gelder Elektronica

Carry van Bruggenstraat 33 9422 KM

Smilde tel: 0592 415 509

email: vge@vangelderelektronica.nl

www.vangelderelektronica.nl

begravenisverzorging

T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam en omstreken.

Opbaar mogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 460 05 09
Fax 010 - 436 79 12

Kraamzorg?

RST

Tel. 0342 - 422 324

Postbus 154, 3770 AD Barneveld

HONGER *in* MALAWI

Meer dan een half miljoen mensen hebben honger en eten onrijpe mais. Van de nieuwe oogst blijft daardoor niet veel over. In september loopt dat aantal op tot miljoenen. Nu helpen, om straks erger voorkomen!

Help! Giro 307447

Op kosten van het deputaatschap zijn al tientallen tonnen mais uitgedeeld. Dankzij uw steun.

**DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
IN BIJZONDERE NODEN DER
GEREFORMEERDE GEMEENTEN**

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

Te huur op de Veluwe 2 vak. huisjes,
omgeving kroondomeinen, 2 fietsen
aanwezig. Ook nachtlgies met ont-
bijt. Tel. 078-6764478.

Begrafenisverzorging Kina
Begrafenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. Drs. D.W. Schipper, tel. 010-458
31 12/. Wij verzorgen geen crematies.

SHG

Stichting Hulpverlening in Gezinnen
Uitgaande van de Ger. Gem in Ned.

Rijksgediplomeerde Kraamzorg

Wij verlenen graag hulp aan
die gezinnen waar geen TV
aanwezig is, en waar aan tafel
gelezen wordt uit de
Statenvertaling.

Om teleurstelling te voorkomen graag
tijdig aanmelden, dagelijks bereikbaar.
tel. 033-2774547 of 0346-264595

Gezins-Bejaarden- en Ziekenzorg TEL. SPREEKUR

alle werkdagen van 8.30 - 10.30 uur
en vrijdagavond van 19.00 - 20.00 uur
Tel. 0166 - 652605

een informatiebrochure is gratis verkrijgbaar.

STUKADOORSBEDRIJF A. DEN HEIJER EN ZN VOORSCHOTEN / LEIDSCHENDAM

*Al bijna 60 jaar voor alle
voorkomende stukadoorswerkzaamheden*

Wij zoeken voor na de bouwvakantie 1 of 2

ervaren en nette stukadoors

die we met een gerust hart ook bij klanten van eigen gezindte kunnen laten werken.

Geen nieuwbouw

Werkomgeving: regio Leiden, Den Haag, Alphen, Delft

- Bus van de zaak • Goed salaris • Goede arbeidsvoorwaarden

Wij van onze kant stellen hoge eisen aan de kwaliteit van het werk en netheid op de bouwvloer waar u voldoende tijd voor krijgt.

Voelt u zich aangesproken, bel dan voor meer info: **071-5614123** of 06-24277302
en vraag naar Leen den Heijer.

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens

Zandee & de Kuijper

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

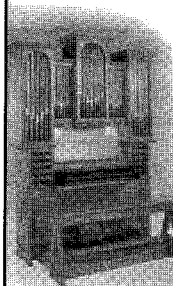
Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

ORGELCENTRUM ANDANTE

Kom gerust eens langs
om kennis te maken met
ons uitgebreide assortiment
nieuwe en gebruikte orgels,
bladmuziek en cd's!

Orgelcentrum Andante
A. van Ostadelaan 35
Veenendaal
0318-50 30 63
Dealer van:
Johannus
Wesley
Opus
Sweelinck
Rembrandt
Monarke
Domus
Content
Ruime sortering
bladmuziek (ook klavier)
& Muziek CD's
Openingstijden:
do 13.30 - 17.30
vr 13.30 - 17.30
& 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00
& 13.30 - 17.00
en volgens afspraak

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS